

20100124--OUDE KERK—naar aanleiding van LUKAS 4: 14-30.

Het had maar niets gescheeld - schrijft Lukas in zijn Documentairetekst over Leven, Dood en Opstanding van Jezus Christus - of dat hele optreden van Jezus was al afgebroken voor het goed en wel begonnen was. Zijn eerste preek in de synagoge van zijn hometown eindigt in een poging om hem te doden. Voor de Romeinen het in feite doen, proberen zijn geloofsgenoten en plaatsgenoten het al. Lukas moet als titel voor zijn documentaire overwogen hebben: 'Tussen Afrond en Kruis'. In zekere zin is het verhaal dat wij vanmorgen lezen De Eerste Aankondiging van het Lijden.

Het is maar dat we het horen, gemeente, de Messias beweegt zich tussen afrond en kruis. Deze afstammeling van de grote koning David, deze door de engelen bezongen Godszoon, deze overwinnaar in het woestijn debat met Satan, de grote Verleider, deze hoogbegaafde jonge debater in de tempel, is voorbestemd de lijdende Knecht des Heren te zijn. Hij preekt, hij doopt, hij vergeeft zonden, hij bevrijdt mensen van schuld en ziekte, maar bovenal kiest hij ervoor om de gezichten van de grote profeet Jesaja te aanvaarden als de script voor zijn optreden. Hij weet zich uitgekozen de verwachtingen van zijn volk in zichzelf op te nemen, verantwoordelijkheid te nemen voor hun falen en hun schuld, hun zondebok te worden, zichzelf verantwoordelijk te verklaren voor wat er allemaal misgaat in mensenlevens en in hun omgeving. Dat is wat hij als opdracht van zijn Vader heeft aanvaard. En ondanks de dreiging van de volkswoede, de dreiging van de afrond; ondanks de dreiging van het kruis van de machthebber, gaat hij zijn gekozen weg. Dat is de weg van de mensen. Tussen Tsunami en Aardbeving, zal ik maar zeggen.

Het vanmorgen gelezen fragment laat zien hoe dat alles toegaat.

Het begint in de kerk!

Wil deze man niet zien als een die voor zichzelf is begonnen: solidariteit is zijn tweede naam.

Hij leest een oude tekst en actualiseert die met zijn eigen leven. Now is the time!

De gemeente in de synagoge reageert enthousiast.

En geen wonder: Nazaret was bezet land, rechteloos, arm gehouden door belastingen, geïnd door met de vijand meewerkende opportunisten, land zonder gezondheidszorg of sociale ondersteuning, gesteund door niets dan hun traditionele geloof: de God die ons en ons alleen uit Egypte, het land van de dood en van onze onderdrukkers heeft bevrijd en die ons herhaaldelijk uit de hand van onze vijanden heeft gered, - die God zal ons niet in de steek laten. Wij mogen dan vrijwel niets hebben, wij mogen gediscrimineerd worden, vervolgd en vernederd, maar wij hebben tenminste Mozes en de profeten nog! Hoe we er ook aan toe zijn, wij zijn het volk des Heren. Wij hebben de toekomst; wie zich stikt aan de geboden en beloften houdt, diens lot zal Hij zich aantrekken. Wij lijken wel machteloos, blind en ter neer geslagen, maar in feite hebben wij een bezit dat groter is dan van alle mensen.

Zoals gezegd: de synagoge reageert enthousiast: wij hebben al veel gehoord over deze jonge man uit ons midden. Hoe hij in Kafarnaüm heeft laten zien wat God voor ons vermag. En hij zal dan ook zeker bij ons, in zijn eigen thuishaven laten zien dat met hem het Godsrijk naderbij is gekomen en hij zal ons opheffen tot grote hoogte en onze vijanden zullen zien dat God niet met hen maar met ons is.

Maar dan verzielt Jezus de stemming door te zeggen: *als* jullie het volk van het verbond tussen Adonai en de mensen bent, dan weet je ook dat het God niet alleen om het Verbondsvolk gaat, maar om alle mensen, om de volkeren. En als jullie weten dat het tenslotte om alle mensen gaat dan weten jullie ook dat God zich allermintst gehouden is om de grenzen van het Verbondsvolk aan te houden. 'God laat het regenen over goede en bozen'. Toen er bij jullie hongersnood was, geeft Hij een teken bij een buitenlands slachtoffer opdat wij zouden weten dat het God wel eerst maar nooit alleen om zijn volk gaat; en als er veel eenzaam makende ziekte heerst, ook in Israel, geeft Hij een teken van zijn liefde voor alle mensen door een officier van een ons vijandig leger - NB de Syriërs - te genezen. Wij hebben God aan onze kant, maar niet ten koste van de andere mensen. Natuurlijk Adonai heeft ons uitverkoren, maar *als bijzonder instrument* en niet als enige erfgenaam.

Wanneer Jezus zegt dat nu de wet en de profeten worden vervuld dan betekent dat niet dat ze nu uitkomen, maar dat ze nu worden *gedaan* en dat nu pas hun *eigenlijke* betekenis duidelijk wordt. En die betekenis begint met de vaststelling dat het evangelie goed nieuws is voor de armen, voor de blinden, voor de gevangenen, voor de geknakte en verbroken mensenkinderen, voor het volk dat in duisternis wandelt, omringd door vijanden, bedreigd door dodelijke natuurkrachten, uitgehold door angst, door onzekerheid, door eenzaamheid.

Wij, die gewend zijn dat er altijd water uit de kraan komt, dat de verwarming het doet als we de thermostaat iets hoger zetten, dat er altijd wel een dak boven ons hoofd is, dat er overal ziekenhuizen zijn, dat er desnoods voedselwinkels zijn om geen honger te hebben en die ons voortdurend zorgen maken over morgen hoe lang we moeten doorwerken en hoe dat nu weer goed komt met ons gewicht, voor ons, bewoners van Nazaret aan de Amstel, betekent het evangelie in de eerste plaats dat we ons moeten realiseren dat wij *buitengewoon kwetsbaar* zijn, dat de verschrikkingen van die verwoestende aardbeving die wij iedere dag op de TV hebben gezien, of dat de dagelijkse moordpartijen in Afghanistan, (die we al niet meer op de TV laten zien) dat die kwetsbaarheid blijkbaar hoort bij onze condition humaine: 'wij zijn ten dode opgeschreven' zei Paulus niet ten onrechte.

Tussen haakjes: overal staan in deze dagen valse profeten op, die precies weten hoe de teloorgang van Haïti tot stand is gekomen. Allemaal pogingen om de duizelingwekkende gebeurtenissen op dat eiland te verklaren en zo van zijn onbegrijpelijke kwetsbaarheid te bevrijden: het zou de schuld zijn van de Amerikanen, of van de corrupte van de regering, het zou een straf van God of Allah zijn op de decadentie van de mensen, het zou een onderdeel zijn van de geografische evolutie. Drogredenen, gemeente, om ons gerust te stellen in onze in luxe verpakte kwetsbaarheid.

Maar wat is dan die Goede Boodschap in deze kwetsbaarheid? IDat er iets *verkondigd* wordt aan de armen, nl dat God hen bevrijd van hun blindheid, van hun minderwaardigheidscomplex, waar zij in gevangenen zitten, van hun vernedering en van hun onvrijheid.

Zo legt Jezus die Jesajatekst uit aan kerkgangers: de menselijke conditie, zegt hij, is dat wij een precair leven lijden: wij zijn overgeleverd aan onszelf, aan elkaar, aan de menigvuldige dreigingen van de natuur en dat geldt voor alle mensen. Zoals Willem Barnard het ons leert zingen: '*Een mens te zijn op aarde dat is de dood aanvaarden, de vrede en de strijd, de dagen en de nachten, de honger en de dorst, de vragen en de angsten, de kommer en de koorts*'

Uit die menselijke conditie wil God ons blijkbaar niet weg hebben. Het evangelie is niet dat

wij van het mens-zijn worden weggeroepen, maar dat God zelf zo'n mens wordt, dat hij ons in dat menszijn de kracht van de vergeving, de nieuwe vrijheid laat zien, dat hij ons op de weg zet om blinden hun ogen te openen, gevangenen -lichamelijke en geestelijke - te bevrijden, vernederde mensen respect te bewijzen.

Van die betrokkenheid van God, die al lerend en verkondigend met ons meetrekt, zijn er ook tekenen: altijd weer worden mensen herinnerd aan de mogelijkheid van vrijheid en steun, van weduwen in een ver land, die hulp krijgt, van een vijandige soldaat die genezen wordt van zijn huidziekte.

Die verhalen van de tekenen van een hersteld leven maken geen eind aan honger en ziekte, ze geven vertrouwen en hoop dat wat God tekenmatig doet ons kracht geeft om ons er voor in te zetten.

Het evangelie is dat mensen in vrijheid kunnen werken aan de leefbaarheid van het bestaan, dat zij God kunnen zien in hun omgeving of in de verhalen van ooit. Dat zij kunnen leren om te vergeven en te bevrijden, te voeden en te herstellen. En als troost wordt ons meegegeven dat God zelf ons daarbij actief begeleid. Zodat we de moed niet verliezen, zodat we ons niet op onszelf terugtrekken, zodat de hoop levend blijft en de liefde niet uitdooft.

Amen